

**UNIVERSITATEA „ALEXANDRU IOAN CUZA” DIN IAȘI
FACULTATEA DE LITERE
ȘCOALA DOCTORALĂ DE STUDII FILOLOGICE**

SUB SEMNUL SPONTANEITĂȚII CREATOARE.

OPERA LITERARĂ A LUI VICTOR EFTIMIU

Rezumatul tezei de doctorat

Conducător de doctorat:

Doctorandă:

Prof. univ. dr. PATRAȘ ANTONIO

MAXIM M. IRINA căs. IOSUB

IAȘI, 2023

ANUNȚ

La data de 06.05.2023, ora 10:00, în Amfiteatrul „Al. Philippide” (III. 11), doamna MAXIM M. IRINA (căs.) IOSUB va susține, în ședință publică, teza de doctorat cu titlul „SUB SEMNUL SPONTANEITĂȚII CREATOARE. OPERA LITERARĂ A LUI VICTOR EFTIMIU”, în vederea obținerii titlului științific de doctor în domeniul FILOLOGIE.

Comisia de doctorat are următoarea componență:

Președinte

PROF. UNIV. DR. DRAGOȘ COJOCARU, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Conducător de doctorat

PROF. UNIV. DR. ANTONIO PATRAȘ, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Referenți

PROF. UNIV. DR. OANA DUBĂLARU FOTACHE, Universitatea din București

PROF. UNIV. DR. ANGELO MITCHIEVICI, Universitatea „Ovidius” din Constanța

PROF. UNIV. DR. LĂCRĂMIOARA PETRESCU, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași

Vă invităm să participați la ședința de susținere a tezei.

Teza poate fi consultată la Biblioteca Facultății de Litere.

CUPRINS

Argument	5
Capitolul I. Repere biografice	11
Capitolul II. Dramaturgia	45
2.1. Repere introductive.....	45
2.2. Coordonatele dramaturgiei eftimiene.....	47
2.3. Legende românești.....	50
2.4. Tragedii antice.....	82
2.5. Dramele medievale.....	101
2.6. Satire bucureștene.....	120
2.7. Comedii provinciale.....	137
2.8. Tragicomedii țărănești.....	157
2.9. Piese cu subiecte de peste hotare.....	162
2.10. Concluzii.....	175
Capitolul III. Poezia	183
3.1. De la debut la cel de-al doilea Război Mondial.....	183
3.2. Poezia de după 23 august 1944.....	206
3.2.1. Repere introductive.....	206
3.2.2. Poeziile lui Victor Eftimiu de după 23 august 1944.....	210
3.3. Sonetul.....	217
3.4. Concluzii.....	227
Capitolul IV. Proza scurtă	229
4.1. Nuvele, schițe și povestiri.....	229
4.2. Concluzii.....	251
Capitolul V. Lumea romanelor	253
5.1. Spre roman.....	253
5.2. <i>Două cruci. Roman din viața macedoneană</i>	259
5.3. <i>Elfiona</i> – sau „Fantoma celei care va veni”.....	267
5.4. <i>Dragomirna</i> – romanul unui „Dinu Păturică” modern.....	273
5.5. <i>Kimonoul înstelat</i>	281
5.6. <i>O dragoste la Viena</i> – un roman cu și fără „prințul operetei românești”, N. Leonard.....	288

5.7. <i>Pe urmele zimbrului</i> – aventuri pe plaiuri moldave, roman haiducesc, dar mai ales roman de dragoste.....	293
5.8. <i>Tengri</i>	300
5.8.1. Poetica romanului polițist.....	300
5.8.2. <i>Tengri</i> – un mit mongol sau „Dragonul cu o mie de fețe”	303
5.9. Romanele din lumea teatrului.....	308
5.9.1. Prima trilogie, <i>Omul fără nume</i>	308
5.9.2. <i>Lora Mirandy</i> – romanul unei actrițe și <i>Scadența</i> – „După faptă și răsplată!”	322
5.10. Concluzii.....	333
Capitolul VI. Literatura pentru copii	335
6.1. Literatura pentru copii și paraliteratura. Considerații teoretice.....	335
6.2. Victor Eftimiu, scriitor de literatură pentru copii. Considerații generale	339
6.3. <i>Povestea Katalinei și Alina Linda</i> – „sub semnul experimentului”	340
6.4. Evoluția literarității: de la basmul popular la basmul cult.....	349
6.5. Lumea basmelor și a poveștilor lui Victor Eftimiu.....	352
6.6. Concluzii.....	368
Capitolul VII. Victor Eftimiu, moralist	370
7.1. Formule aforistice.....	370
7.2. Concluzii.....	390
Capitolul VIII. Memorialistica	392
8.1. Literatura memorialistică, o specie a genului biografic.....	392
8.2. Memorialistica și biografismul.....	397
8.3. Amintiri de la „Sburătorul”	403
8.4. Boema literară.....	410
8.5. Cafeneaua literară.....	417
8.6. Portrete.....	422
8.6.1. Portrete în volum.....	422
8.6.2. Portrete din publicistică.....	434
8.7. Însemnări teatrale.....	437
8.8. Confesiuni și forme ale vieții moderne.....	441
8.9. Concluzii.....	450

Capitolul IX. Publicistica.....	452
9.1. Victor Eftimiu, gazetar. Considerații generale.....	452
9.2. Domenii culturale și artistice.....	454
9.2.1. Literatură.....	454
9.2.2. Teatru.....	460
9.2.3. Artă și cultură.....	473
9.3. Domeniul politic.....	481
9.4. Domeniul social. Articolele „de actualitate”.....	494
9.5. Articolele din volume.....	498
9.6. Concluzii.....	506
Capitolul X. Victor Eftimiu în dosarele Securității.....	508
10.1. Repere introductive.....	508
10.2. Victor Eftimiu în Dosarul colectiv.....	511
10.3. Victor Eftimiu în Dosarul individual.....	513
10.3.1. Fișa personală a lui Victor Eftimiu. De la dosarul de verificare la dosarul de informare...514	
10.3.2. Victor Eftimiu în notele informative și rapoartele Securității.....	518
10.3.3. <i>Replici</i> și alte „manifestări dușmănoase”.....	530
10.3.4. Imaginea lui Victor Eftimiu în scrisori „tendențioase” și texte „dușmănoase”.....	540
10.3.5. „Cazul Victor Eftimiu”. Polemici în presă și imaginea din câteva interogatorii.....	553
10.3.6. Alte „materiale” și „influențarea pozitivă” a lui Victor Eftimiu.....	576
10.3.7. Strategii de bruieră a mecanismelor cenzoriale și a „tehnicilor operative” de urmărire....	587
10.4. Concluzii.....	615
Concluzii.....	623
Anexe.....	640
Bibliografie.....	713

Argument

Receptarea unui autor precum Victor Eftimiu (1889-1972) trebuie să pornească de la o cunoaștere temeinică a realităților istorice, sociale, culturale și artistice ale epocii, mai ales că activitatea sa de om de teatru, scriitor, memorialist și publicist s-a desfășurat pe parcursul a peste șase decenii, în perioada antebelică și în cea interbelică, în zbuciumații ani de război și în timpul instalării cenzurii, în regimul comunist. Abordarea metodologică din lucrarea de față presupune preluarea vechilor contribuții critice valoroase, restabilirea adevărului, în cazul altora, și, în sfârșit, reconstituirea individualității creatoare a lui Victor Eftimiu.

În atmosfera de după 1900, polemicile privind raportul tradiție-inovație iau forme spectaculoase, ilustrate într-o manieră originală în literatura eftimiană, ce nu poate fi încadrată în vreun curent anume. Pe de o parte, se remarcă revolta modernilor împotriva cultivării fondului tradițional, popular, pe de altă parte, opoziția tradiționaliștilor implică ideea specificului național, iar dezbaterile s-au prelungit în perioada interbelică. Până la urmă, tendința națională coexistă cu aspirația de sincronizare cu fenomenul estetic european. Se accentuează conștiința unității naționale, încât literatura prezintă trăsături particulare conferite de condițiile istorico-sociale.

Victor Eftimiu este un scriitor a cărui recuperare se dovedește a fi necesară tocmai prin diversitatea și prin complexitatea problemelor pe care studierea vieții și a operei sale le ridică. De altfel, singurul studiu monografic dedicat acestui scriitor (Constantin Mohanu, *Victor Eftimiu. Monografie*, Editura Ararat, București, 1999) recurge la o prezentare a vieții și a operei, stăruind puțin asupra literaturii scrise în perioada comunismului. Cercetând dosarele scriitorului din Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, Fondul arhivistic „Victor Eftimiu” de la Muzeul Național al Literaturii Române și Arhiva „Victor Eftimiu” de la Biblioteca Academiei Române, ni s-a părut că e necesară o analiză mai profundă a resorturilor care determină opțiunile sale creatoare, căci opera de ficțiune transfigurează elementele istoriei personale, în orice epocă. În acest sens, o contribuție valoroasă este și reconstituirea biografiei scriitorului, realizată recent de Cristian Preda (în volumul *Robul succesului: viața politică a lui Victor Eftimiu sub șase constituții*, Editura Humanitas, 2022), autor ce observă lipsa unei reconsiderări a operei umanistului cu un destin atât de uimitor.

Mai ales datorită unei vaste opere literare și a unei importante cariere de om de teatru și academician, Victor Eftimiu se impune ca un teatrolog, ce și-a exprimat opiniile în cronici dramatice și articole avizate, ficționalizând lumea teatrului în romane de succes, deosebit de

interesante pentru configurarea fascinantului univers teatral. Prolifica sa operă are o importantă componentă autobiografică, întrucât scrisul a constituit o a doua sa existență. Scriitorul a urmărit o legitimare continuă, motiv pentru care, cu destule riscuri, a avut o activitate publicistică intensă peste graniță și în perioada regimului comunist. Opera se aseamănă cu personalitatea autorului care își estetizează existența, la fel cum propria viață este reflectată în ficțiune. S-a spus adesea că Victor Eftimiu este „un caz” și că omul covârșește opera, însă această idee prezintă specificul literaturii sale variate nu numai ca formă, ci și ca valoare. Pe cât de uimitoare, senzaționalistă sau educativă, pe atât de provocatoare de polemici sau contestări, „fantezia” creatoare eftimiană ajunge în perioada comunistă să fie considerată „nerecomandabilă”. Pe lângă locul distinct și bine individualizat pe care îl merită în istoria literaturii, Victor Eftimiu a stabilit relații ce au contribuit la modificări în politica românească și în literatura ce se putea scrie sub comunism. Din această cauză, scriitorul a fost suspectat de spionaj și supravegheat încontinuu. Puțin manipulabil, „tovarășul de drum” și-a făcut un scop din a-și salva cărțile și articolele de cenzură. Din memorialistică, publicistică și din numeroasele volume ale „dosarului Victor Eftimiu”, ce cuprind o parte din corespondența și manuscrisele considerate „dușmănoase”, se configurează un portret complex al unui scriitor profesionist și al unui om fără vocația sacrificiului, „rob al succesului” (Cristian Preda).

Necesitatea unei cercetări complexe, care implică deschideri către arii de cercetare diverse, de teorie literară, de istorie literară, de estetica receptării, se susține prin însăși polivalența creatoare a lui Victor Eftimiu, în vederea stabilirii personalității autorului, în cadrul coordonatelor socio-culturale. În plus, studiile recente de sociologie a literaturii, ce caută să stabilească raporturile între anumite practici literare și formele și ideologiile sociale ori, altfel spus, între literatură și anumite realități sociale, oferă perspective inedite, complementare și în aceeași măsură necesare într-o analiză a unei opere atât de vaste.

Am luat în considerare cercetările lui Alain Viala, care prezintă abordările și metodele pe care se bazează concepția sa despre sociopoetică, pe linia teoriilor despre „câmpul literar” expuse de Pierre Bourdieu. Din această perspectivă, există mai multe modalități de a lua și de a ocupa o „poziție”: se poate, de exemplu, ca autorul să ocupe modest o „poziție” avantajoasă sau să ocupe ostentativ o „poziție” modestă. Pe lângă noțiunea de „poziție”, în câmpul literar, vom implica noțiunea de „postură”, teoretizată de Jérôme Meizoz, în analiza întregii opere a scriitorului. Raportând traiectoria unui autor la diferitele sale posturi sau continuitatea în aceeași postură, care

evidențiază „semnul” specific al unui scriitor, această proprietate de a se distinge, care este atribuită celor mai notorii, vom extrage „logica unei strategii literare” (Alain Viala). Miza acestei abordări posturale nu este mai puțin importantă, prin prezentarea literaturii drept „discurs”. De altfel, Meizoz face parte dintr-un curent dornic să studieze obiectul literar în lumina condițiilor sale sociale, refuzând mitul scriitorului închis în turnul său de fildeș. Mobilizarea conceptului de „postură” este justificată de necesitatea de a prezenta cel mai bine articularea constantă a singularului și a colectivului în discursul literar. Într-adevăr, fiecare postură are în vedere un mod de a se situa în raport cu destinatarii, în calitate de spectatori sau cititori, iar Victor Eftimiu își estetizează existența și utilizează diverse strategii literare în construcția imaginii de sine. Cu toate că Jérôme Meizoz menționează că, în ceea ce privește ficțiunea, medierile sunt mai complexe și că există „personaje delegate”, putem considera opțiunile etice și estetice puse în aplicare de autor în opera sa, ca fiind tot atât de multe urme posturale ale scriitorului, problematizând diversele modalități de receptare a unei posturi.

Astfel, lucrarea de față are în vedere ipostazele definiției ale scriitorului, om al vremii sale, dincolo de prezentarea strict cronologică a celor mai semnificative etape din viața și opera lui Victor Eftimiu, urmărind diversitatea formulilor literare abordate: poezia, dramaturgia, schița, nuvela, povestirea, literatura pentru copii, lumea romanelor. Memorialistica, aforismele și publicistica ilustrează atât complexa viață socială și afectivă, cât și concepțiile ideologice ale unui scriitor prolific care a publicat peste o sută de volume, dintre care zece de poezii, cincizeci de proză, patruzeci de teatru și mii de articole.

Deși majoritatea criticii a considerat ca izbutite doar câteva piese de teatru, unul-două romane (*Dragomirna*) și volumul de maxime *Vorbe... Vorbe... Vorbe*, avem în vedere faptul că eșecurile literare ilustrează adesea fapte uimitoare despre creatorul operei, așadar se impune o abordare metodologică în care să se îmbine analiza operei cu cea a biografiei scriitorului. Revenind la reușitele literare, exegeții vremii sale au afirmat că cele două piese, *Înșir țe, mărgărite* (1911) și *Cocoșul negru* (1913), au înnoit teatrul românesc dinainte de Primul Război Mondial, aducând ceva din tehnica fabulosului lui Maeterlinck și a fanteziei lui Edmond Rostand într-un decor local. De altfel, versurile cantabile și piesele semnate de prodigiosul scriitor se vor regăsi în repertoriul interbelic.

Aderarea la prejudecăți critice care se opresc doar la imaginea de scriitor înregimentat sau ignorarea operei sale pe motiv că e suprasaturată de „eftimihalachisme” condamnate de

avangardiști, ar limita literatura doar la câteva nume celebre. O desconsiderare valorică a acestui tip de opere nu recurge la o analiză necesară impulsurilor creatoare care îl pot determina pe autor să opteze pentru o astfel de literatură a livrescului sau a faptului divers. Scriitor prolific, unul dintre cei mai activi gazetari ai vremii sale, om de teatru integral, animator al vieții culturale, Victor Eftimiu merită, pe bună dreptate, o reconsiderare obiectivă. Nu putem pune semnul egalității la nesfârșit între succesul operei și lipsa valorii estetice, nemaivorbind de implicațiile unor judecăți învechite care pun la index orice autor ce a avut o carieră în vremea regimului comunist.

În primul capitol al prezentului studiu, am încercat să înglobăm informațiile generale existente, din surse diverse: dicționarele literare și biografice, memorialistica și presa vremii, arhivele Securității, fondul arhivistic „Victor Eftimiu”, precum și din sursele electronice existente, *Tratatul de istorie a masoneriei* sau revista Asociației Albanezilor din România, în vederea evidențierii specificului operei și al vieții scriitorului. Din această cronologie ne dăm seama că, în cei 83 de ani, derulați sub șase constituții, pe fundalul unei țări frământate de începutul secolului al XX-lea, de al Doilea Război Mondial, apoi de stăpânirea comunistă, autorul reconfigurează atmosfera epocii prin registrul tematic, împrumutat adesea din cotidian.

În demersul critic propus, ținând seama de importanța pe care a avut-o Victor Eftimiu în istoria teatrului românesc, capitolul al doilea este consacrat dramaturgiei, urmărind împărțirea tematică propusă de autor. Dincolo de capodopera *Înșir țe, mărgărite*, ce a redeschis, în aprilie 2015, Sala Mare a Teatrului Național din București, am descoperit și alte piese valoroase, unele scrise la comandă, în perioada interbelică, cum este cazul comediei *Sfârșitul pământului*. Pe lângă registrul tematic divers (tragedii eline, drame medievale, satire provinciale, comedii bucureștene, drame istorice, legende țărănești), am ilustrat raportul dintre arta spectacolului și textul dramatic, dar și problematica ideologică abordată adesea subversiv, în plin regim comunist, în piese comice, care ascund probleme existențiale, dincolo de tezismul observat de dicționare, cum ar fi comediiile *Fetele Didinei*, *Omul care a văzut moartea* sau *Inspectorul broaștelor*.

În capitolul al treilea am analizat creația poetică a lui Victor Eftimiu, realizând o demarcație între poezia scrisă înainte de Primul Război Mondial și cea interbelică, pe de o parte, și cea postbelică, de după 23 august 1944, de cealaltă parte, cu scopul de a observa specificul liricii acestui scriitor care a încercat să transgreseze limitele propagandistice impuse și să scrie „pe linia poeziei”, după propria sintagmă pe care a avut curajul să o utilizeze într-o ședință de la Academie. Cu certitudine, în cele peste o mie de sonete, dintre care cele în manuscris sau dactilografiate

prezente în „dosarul Victor Eftimiu” și în fondul arhivistic sunt exemplificate în *Anexe* și în ultimul capitol, poetul ilustrează, pe lângă stăpânirea tehnicii metrice a formei fixe, arta sa poetică, într-o îmbinare originală a confesiunii cu livrescul.

Capitolul al patrulea este dedicat prozei scurte, scrierilor cu un registru tematic divers, de la motive orientale și până la scrieri satirice de tip caragialian, evocatoare sau senzaționale, în cadrul unor formule literare diferite. Nuvelele, povestirile și schițele prezintă uneori cazuri de autopastișă în interiorul universului ficțional eftimian mai amplu, pregătind nucleul unor romane sau piese de teatru. Nuvele precum *Vulturul de argint* își dezvăluie sursa de inspirație: subiectele din presa vremii, la fel ca multe dintre alte opere, nu doar în cazul comediilor.

„Lumea romanelor” este un capitol în care am introdus elemente teoretice legate de romanul interbelic, romanul popular, în general, și cel polițist, în special. Eftimiu utilizează arta dramaturgului în operele sale romanești, realizând scrieri ample, eterogene, în care suspansul și senzaționalul se îmbină cu elementele autobiografice ori livești. Prima trilogie dedicată teatrului, *Omul fără nume*, este deosebit de interesantă pentru că dezvăluie viziunea unui teatrolog modern care și-a închinat întreaga carieră scenei, prin intermediul unui personaj autobiografic, regizorul Strzski.

Capitolul al șaselea abordează literatura pentru copii prin considerații generale referitoare la paraliteratură și la acest tip aparte de scrieri, dar și prin urmărirea traseului literarității basmelor eftimiene. Analiza literaturii pentru copii relevă influențarea limbajului ideologic, stilistic și narativ de către codul cultural-social al unei epoci și evidențiază trăsăturile caracteristice stilului eftimian. Pe lângă stabilirea diferitelor problematice abordate, cum ar fi tema copilăriei, rasială, a războiului, a fericirii, cadre realiste sau etico-mitice prezente, adesea cu rol moralizator, nu am exclus din programul analitic raportul real-supranatural în basmele lui Victor Eftimiu.

În capitolul al șaptea am analizat scrierile cu caracter sentențios, o parte a literaturii eftimiene ce cuprinde originale și diverse cugetări surprinse în presa vremii, în rubricile „Învățăături” și „Vorbe... vorbe... vorbe” și păstrate în Arhiva „Victor Eftimiu”, sub titlul *Experiențe, Însemnările unui indiscret, Vorbe*. Registrul tematic al genului aforistic este divers, de la maxime despre literatură, teatru și opinia publică până cugetări despre prietenie, revoluție și politică. În ultimul capitol și în *Anexe* am prezentat o parte din grupajul de *Replici* (dactilografiate), precum și aforismele în manuscris, integrate ca „material dușmănos” în „dosarul Victor Eftimiu”.

Capitolul al optulea vizează memorialistica, situată printre genurile biograficului, la granița dintre document și obiect estetic, o componentă importantă a creației literare eftimiene. Memoriile scriitorului evocă atmosfera de la „Sburătorul”, boema literară, forme ale vieții moderne prezente în amintirile lui Victor Eftimiu, precum și importante însemnări despre scris, teatru, note de călătorie sau portrete interesante ale unor personalități marcante ale vremii. Memorialistul include în volumele sale valoroase elemente imagologice și ideologice, precum și imaginea Bucureștilor ca *lieu de mémoire*, din perspectiva unui „eu învingător” cu o existență poetizată.

Penultimul capitol este consacrat activității de gazetar, ce s-a desfășurat de-a lungul unei perioade bogate în evenimente și transformări radicale. Am urmărit surprinderea evoluției concepțiilor lui Victor Eftimiu și formarea treptată a ideilor sale din domeniul cultural, artistic, politic și social. Metoda este dominant analitică, descriptivă chiar, vizând totodată stabilirea unor coordonate pentru profilul de publicist al scriitorului.

Ultimul capitol valorifică informațiile din dosarele de la Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, cel colectiv (Dimitriu Gheorghe. Victor Eftimiu – penal) și cel individual (de urmărire informativă). Am avut în vedere faptul că mărturisirea vreunui alt adevăr, în context totalitar, determină, în cel mai bun caz, discreditarea mărturisitorului. Cu toate acestea, portretul lui Victor Eftimiu va fi creionat evitând reduționismul înțelegerii spațiului literar doar acțiune a constrângerii politice. În studierea „cazului Victor Eftimiu” am refăcut portretul scriitorului din notele informative și rapoartele Securității, din textele nepublicate confiscate, din corespondența interceptată, din polemicele din presa vremii. Toate aceste documente sunt corelate cu schimbările de ordin politic, social, istoric, cultural, artistic, precum și cu divergentele schițe de portret din memorialistica și diaristica timpului.

Originalitatea lui Victor Eftimiu constă în reperele stabilite, având ca modele mai mult clasicii literaturii decât pe scriitorii din vremea sa, deși cunoștea curentele artistice din epocă. Pe lângă faptul că scriitorul înregistrează cu sonetele un record în toate literaturile, întreaga sa operă literară se înscrie sub semnul spontaneității creatoare, îmbinând elementele livrești, senzaționaliste și cele biografice. Evitând o abordare interpretativă elogioasă și totodată depășind linia trasată de marea critică, pentru care literatura de consum trebuie discreditată, prezenta teză de doctorat are ca scop evidențierea specificului operei literare a unui scriitor profesionist, din perspectiva cercetărilor de sociologie literară, precum și a contextului istoric, politic, economic și social. Am avut în vedere o analiză obiectivă a complexei sale opere literare, care a acoperit formule stilistice

și conținuri tematice variate, întrucât scriitura lui Victor Eftimiu nu a avut parte de o cercetare minuțioasă, capabilă să-i redea locul cuvenit în cadrul istoriei literare.

BIBLIOGRAFIE

I. BIBLIOGRAFIE PRIMARĂ

A. Volume

EFTIMIU, Victor, *Akademos*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, 1955.

EFTIMIU, Victor, *Akim. Tragi-comedie în trei acte*, Editura Institutului de Arte grafice Flacăra, 1914, București.

EFTIMIU, Victor, *Amintiri și polemici*, Editura Cultura Românească S. A. R., București, 1942.

EFTIMIU, Victor, *Candele stinse...*, Editura Flacăra, București, 1915.

EFTIMIU, Victor, *Cocoșul negru*. Fantezie dramatică în șase acte, Editura Minerva, București, 1915.

EFTIMIU, Victor, *Din vremuri voievodale*, copertă și ilustrații de Adrian Ionescu, Editura Tineretului, București, 1968.

EFTIMIU, Victor, *Discurs la Mesaj și o Comunicare*, Monitorul Oficial și imprimeriile statului, Imprimeria centrală, București, 1932.

EFTIMIU, Victor, *Don Juan sau Tragedia iubirii. Dramă în șapte tablouri în versuri*, Editura Ancora, Alcalay & Calafateanu, București, 1922.

EFTIMIU, Victor, *Dragomirna. Roman*. Editura Națională S. Ciornei, București, 1930.

EFTIMIU, Victor, *Focuri pe Bărăgan. Nuvele*, Editura Cugetarea – Georgescu Delafras, București, 1940.

EFTIMIU, Victor, *Fum de fantome*, Editura Casa Școalelor, 1940.

EFTIMIU, Victor, *Gânduri*, Editura Socec, București, 1940.

EFTIMIU, Victor, *Jos laba de pe tricolor! Demascarea lui Stelian Popescu*, prima ediție, la editura și tipografia autorului, 1935; a doua ediție, Legătoria Bibliotecii Universității Iași, 1936.

EFTIMIU, Victor, *În gloria patriei*, Editura Militară, București, 1967.

EFTIMIU, Victor, *Închinare Marelui Ștefan*, Editura Ion Creangă, București, 1975.

EFTIMIU, Victor, *Înșir țe mărgărite!..., Strămoșii, Rapsozii*, Editura Librăriei Socec & Co. Soc. Anonimă, București, 1922.

EFTIMIU, Victor, *Magia cuvintelor*, Editura Cultura Românescă – S. A. R., București, 1942.

EFTIMIU, Victor, *Meșterul Manole*, Editura Renașterea, București, 1925.

EFTIMIU, Victor, *Noaptea subterană*, Editura Universul, București, 1933.

EFTIMIU, Victor, *Noi și Sovietele* (dintr-un discurs la mesaj ținut în ședințele de la 22 noiembrie și 24 noiembrie 1932 în Adunarea Deputaților), Tipografia „Bucovina” I. E. Torouțiu, 1945.

EFTIMIU, Victor, *Nuvele și schițe* (1906-1926). *Un asasinat patriotic.*, Editura Cugetarea S. Ciornei & P. C. Georgescu, București, 1927.

EFTIMIU, Victor, *Oameni de teatru*, prefață de Constantin Măciucă, Editura Meridiane, București, 1965.

EFTIMIU, Victor, *Oda limbei române* (poezii 1906-1956), cu o prefață a autorului intitulată „Începuturi literare”, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1957.

EFTIMIU, Victor, *Omul de piatră*, Copertă și ilustrații de Val. Munteanu, Editura Tineretului, București, 1969.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 1. *Teatru. Legende românești*, București, Editura pentru Literatură, 1969.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 2. *Teatru. Tragediile eline*, Editura Minerva, 1970.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 3. *Teatru, Dramele medievale*, Editura Minerva, București, 1971.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 4. *Teatru. Comedii și drame bucureștene*, Editura Minerva, București, 1972.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 5. *Comedii provinciale. Drame istorice*, Editura Minerva, București, 1973.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 6. *Drame și comedii țărănești. Piese cu subiecte de peste hotare. Inedite. Addenda*, Editura Minerva, București, 1975.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 7. *Poezii*, București, Editura Minerva, 1978.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 8. *Sonete*, București, Editura Minerva, 1980.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 9. *Nuvele. Schițe. Povestiri*, Editura Minerva, București, 1981.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 10. *Nuvele. Schițe. Povestiri*, Editura Minerva, București, 1982.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 11. *Basme. Povești. Povestiri*, Editura Minerva, 1982.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 12. *Romane. Două cruci. Roman din viața macedoneană, Elfiona, Dragomirna*, Editura Minerva, Ediție îngrijită și argument de Constantin Mohanu, București, 1983.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 13. *Romane. Kimonoul înstelat, O dragoste la Viena*, Editura Minerva, Ediție îngrijită și posfață de Constantin Mohanu, București 1984.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 14. *Romane. Omul fără nume*, Editura Minerva, București, 1985.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 15. *Romane. Lora Mirandy. Romanul unei actrițe, Scadența*, Editura Minerva, București, 1986.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 16. *Romane. Pe urmele zimbrului, Tengri*, Ediție îngrijită, note și bibliografie de Constantin Mohanu, Editura Minerva, București, 1987.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 17. *Memorialistică. Fum de fantome. Evocări*, Ediție îngrijită de Constantin Mohanu, Editura Minerva, București, 1994.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 18. *Memorialistică. Publicistică. Amintiri și polemici. Magia cuvintelor, Însemnări teatrale*, Ediție îngrijită de Constantin Mohanu, Editura Minerva, București, 1996.

EFTIMIU, Victor, *Opere*, 19. *Memorialistică. Spovedanii. Noi evocări*, Ediție și note de Constantin Mohanu, Academia Română, Institutul de Istorie și Teorie Literară, „G. Călinescu”, Editura Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2005.

EFTIMIU, Victor *Opere*, 20. *Publicistică. Priviri peste veacuri, Akademos*, Ediție de Constantin Mohanu, Academia Română, Editura a Fundația Națională pentru Știință și Artă, București, 2007.

EFTIMIU, Victor, *Păunașul codrilor*, Editura Ion Creangă, București, 1973.

EFTIMIU, Victor, *Pe urmele zimbrului*, coperta de Val Munteanu, Editura Tineretului, 1964.

EFTIMIU, Victor, *Portrete și amintiri*, Editura pentru Literatură, București, 1965.

EFTIMIU, Victor, *Poveste haiducească*, coperta și ilustrațiile de Radu Viorel, Editura Tineretului, București, 1956.

EFTIMIU, Victor, *Povestind copiilor*, (Cuvânt înainte al autorului), Editura Tineretului, București, 1961.

EFTIMIU, Victor, *Povestiri alese*, Editura Speranța, Institut de Arte Grafice, București, 1922.

EFTIMIU, Victor, *Poveștile focului*, Editura Minerva, București, 1915.

EFTIMIU, Victor, *Priviri peste veacuri*, Editura Casa Școalelor, București, 1944.

EFTIMIU, Victor, *Prometeu*, coperta de Demian, prefață la ediția italiană Angelo Pernice, prefață la ediția germană Hugo von Hofmannsthal, Editura Ancora, S. Benvenisti & Co, București, 1950.

EFTIMIU, Victor, *Sfârșitul pământului. Inspectorul broaștelor, Crăciunul lui Osman, Ariciul și sobolul, Poveste de Crăciun*, Editura Librăriei Socec & Co., Societate Anonimă, București, 1922.

EFTIMIU, Victor, *Teatru*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1956.

EFTIMIU, Victor, *Tengri*, Colecția „Aventura”, Editura Albatros, Cluj, 1970.

EFTIMIU, Victor, *Tragedia unui comedian. Roman*, Editura Ancora, București, 1924.

EFTIMIU, Victor, *Vorbe..., vorbe..., vorbe...!*, Editura „Universala” Alcalay & Co., 1934.

B. Publicații

„Adevărul”, anul 45, nr. 14822, 27 aprilie 1932: *Eu și strada mea, Monumente bucureștene*; anul 47, 1934: *Scrisori din Paris, Scrisori din Londra*; anul 50, 4 februarie 1937: *Ultima scrisoare din Paris*.

„Adevărul literar și artistic”, seria III, anul XVIII- XIX (1935-1938): *Balada lui Don Juan, Creditul în teatru, Despre Alexandru Macedonski, Despre sfinți, Domnilor istorici, Final, Intervenții, Literatura națională, Meșterii zugravi, O primire triumfală, Precum conchistadorii, Publicul de teatru, Radio, Traduceri, Vanități actoricești, Vorbe - „Adevăruri de altădată”, Vorbe... vorbe... vorbe...; Tragedia spaniolă*, anul XIX, nr. 932, 16 octombrie 1938; *Pornografie*, anul XIX, nr. 937, 20 noiembrie 1938.

„Belgia Orientului”, Țațterek [Victor Eftimiu], *Romanța celor trei sarmale*, în an V, nr. 189, 13 septembrie 1907.

„Dimineața”, anul IV, 23 noiembrie 1908: *Spovedania unui om de azi*; anul IX, 1913: *Două cruci. Roman din viața macedoneană*; anul XIX, 1923: *Canudo*, anul XXVIII, nr. 9014-9107, (ianuarie-mai 1932): *Kimonul înstelat*; anul XXXIII, nr. 11062, 7 octombrie 1937: *Cu prilejul vizitei generalului Gamelin. Popoarele care nu visează cotropiri*.

„Dreptatea”, nr. 25, 23 septembrie; nr. 28, 27 septembrie 1944; nr. 31, 30 septembrie 1944: *Programul S. S. R., Propunerile S. S. R. la Proiectul de Platformă*.

„Dreptatea nouă”, anul I (1945); anul II (1946): *Aspecte din lumea sovietică, Delegația A. R. L. S.-ului – Declarațiile maestrului Victor Eftimiu, directorul ziarului nostru și președinte S. S. R., Drumul la Moscova, Femeia sovietică, Lăsați-ne pe Rege în pace!, Libertatea presei, Omul sovietic, Presa sovietică, Stalin; Ce am văzut la Moscova, Boieria sovietică, Stalin a avut dreptate, Sărbătoarea muncii, Copilul, Speculă și Ersatz* (an II, nr. 208, 27 februarie 1946, nr. 211 din 2

martie 1946, nr. 213 din 4 martie 1946, nr. 258 din 2 mai 1946, nr. 275 din 25 mai și, respectiv, nr. 290 din 15 iunie 1946); *Oameni bogați, Țăranii în fața alegerilor, Orașul ciobanului, Și acum la lucru, Bombe atomice, Reculegeri duminicale, Baba cu păr albastru, Apa..., Arborii țării* (nr. 154 din 19 decembrie 1945, nr. 161 din 30 decembrie 1945, nr. 164 din 5 ianuarie 1946, nr. 168 din 9 ianuarie 1946, nr. 221 din 14 martie 1946, nr. 277 din 27 mai 1946, nr. 294 din 20 iunie 1946, nr. 309 din 7 iulie 1946 și, respectiv, nr. 333 din 4 august 1946), *Partide politice*, nr. 143, 6 decembrie 1945.

„Facla”, anul XV, nr. 1275, 28 aprilie 1935; anul XVI, 6 mai 1936; 17 mai 1936: D. Vaida francmason, *I.G. Duca francmasson?*.

„Familia”, seria III, anul III, nr. 9-10, decembrie 1935: *Cine-a cântat, Departe, În fum lunar, Mladeniță, Omul și câinele, Prieteni palizi...*

„Flacăra”, anul I, nr. 32, 26 mai 1912: *Vorbe... vorbe... vorbe.*

„Le Figaro”, *L'âme roumaine*, în nr. 286, 12 octombrie 1916.

„Luceafărul”, *Albania – țară inedită*, anul XIV, nr. 39 (491), 25 septembrie 1971; *Laudă omului*, anul XII, nr. 30 (378), 26 iulie 1969.

„Lupta”, anul II, nr. 78-363 (1922,1923); anul III (1924): *A cincea expoziție „Arta Română, Balcanism?, Biserica și teatrul, Când calci cu stângul..., Doi vagabonzi: Mützner și Paul Scorțescu, Don Juan, Eclipsa culturii, Estetica Bucureștilor, De ce e mare Franța?, Demoralizare, Două virginități, Expoziția „Tinerimei”, Guvernul de mâine, Iacob Negruzzi, În Germania, Înalt prea sfinte, Kerensky, Liberalii și artele, Liberalii și opoziția, Marea piedică..., Măgarul cântăreț, Mediocritatea organizată, Minoritățile, Misterele, O patrie nouă, Opoziția, „Opoziția” liberalilor, Organizarea artelor, Oul lui Columb, Presa liberală, Primarule!, Prin Budapesta, Prin noi înșine, „Salonul umoriștilor”, Scriitorii în Ardeal, Semincerii, „Shylock” cu Brezeanu, Tache Ionescu și artele, Taina spovedaniei, Teatrale, Teatrul din Craiova, Teatrul maghiar.*

„Pardon”, Daniel Scorțescu [Victor Eftimiu], *Bal mascat*, în an I, nr. 18, 14 aprilie 1923; *Prin ochelarii unui mizantrop*, în „Pardon”, an I, nr. 19, 21 aprilie 1923 și nr. 22, 12 mai 1923.

„Rampa”, *Gânduri* (aforisme), anul VIII, nr. 2394 și 2398 din 18 și, respectiv, 23 octombrie 1925; D. Victor Eftimiu despre „Marele duhovnic”, anul XIV, nr. 3551, 21 noiembrie 1929; *Crăciunuri de demult*, anul 27, nr. 5956, 25 decembrie 1937.

„Revista Fundațiilor Regale”, *După treizeci de ani...*, anul XIV, nr 10-11, oct.-nov. 1947.

„Revista literară”, anul III, nr. 5, 1947; nr. 31,14 septembrie 1947: *Alegeri la S. S. R., Prejudecata inspirației, Orice epocă e favorabilă creațiunei de artă.*

Revista „Știință și Tehnică”, nr. 37- 42, Colecția „Povestiri științifico-fantastice”, 1957.

Revista „Teatrul”, nr. 12, anul II, decembrie 1957: *După zece ani.*

„România literară”, an III, 1970, nr. 28, 9 iulie 1970: *Orgoliosul timid. Modelul fără voie.*

„Tempo”, *Se deschid Universitățile*, anul V, nr. 1293, 18 septembrie 1937; *De la partidele democratice, la legionari*, anul VI, nr. 1397, 22 ianuarie 1938.

„Vremea”, anul III, 28 noiembrie 1930: *Omagiu lui E. Lovinescu....*

II. BIBLIOGRAFIE SECUNDARĂ

A. Arhive

Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității

ACNSAS, Gheorghe Dimitriu, Victor Eftimiu, P 050789, vol. 1-I4.

ACNSAS, Victor Eftimiu, I 073558, vol. 1-23 (rapoarte, note informative, fișe, interogatorii, articole, 915 aforisme, manuscrise și dactilograme, intitulate *Replici*, manuscrise ale unor sonete, corespondență).

Biblioteca Academiei Române, Arhiva „Victor Eftimiu”

BAR- A.V.E.: I mss. 6 (*Cafeneaua*, versuri, 1 filă autografă), mss. rom. 4174 (*Sonete* - scrise între 1908-1959), mss. rom. 4439 (*Prichindel, Niculina-Făt-Frumos, Păunașul codrilor*), 4418 (*Haiducii*), XVII mss. 1 a-b (*Înșir’te mărgărite*), XXIII mss. 5 a-b (*Castelul fără fantome*), XV mss. 12 a-d (*Școala nouă*), XXX mss. 1 a-b (*Experiențe*), mss. 2 (*Însemnările unui indiscret*), mss. 4-6 (*Vorbe*), XXXIII mss. 1, 2, 3 (articole despre personalități), mss. 4, 5, 6 (*Amintiri literare*), XXXIV (articole în „Tempo”, „Vremea”), XXXIII mss. 4 (*Cafeneua literară*), XXXV mss. 6 (*Scrisori din Paris*), XXXVII („Lada cu peruci”, cronici teatrale), XLIII mss. 19 (art. *Seară omagială*, de Cristian Păncescu), XLVIII acte 1-7 (testament), XLVIII, acte 48, 80 și 83 (contracte), LII impr.6 (Cronici în presa vremii), LIII impr. 17-19-20 („Drum nou”, „Glasul Patriei”, „Urzica”, rubrica „Însemnările unui indiscret”).

Fondul arhivistic „Victor Eftimiu” al Muzeului Național al Literaturii Române

MNLR: nr. de inventar 19537 (scrisoarea Mariei Botta), 19541 (mss. art. *Litoralul*), 19709 (dactilogramă *Balaurul cu șapte capete*, cu corecturi și un postscriptum în manuscris), 22349

(dactilograma art. *PEN Clubul la Paris*), 22554, 22559 și 22560 (scrisorile trimise lui Ion Pas), 22561-22581 (cărți poștale, invitații la masă, salutări de Anul Nou), 24967 (manuscris și dactilogramă portretul lui Victor Eftimiu, de Sică Alexandrescu), 26900 (scrisoare către Liviu Rebreanu), 27660 (mss. poezia *Cimitir*, cu antet PEN Club), 30469 (mss. *A trecut un tren*), 30473 (mss. poem *Glasure din trecut*), 30474 (mss. versuri *Când ai plecat de-acasă*), 30475 (mss. poezia *Unirea*), 30476 (mss. *Terasa cu orologiu*), 34294 (mss. versuri *Păgânism*), 34295 (mss. poezia *Descântec*), 34296 (mss. versuri *Norocul*), 34297 (mss. poezia *Cântec de seară*, 7 februarie 1954), 34298 (mss. *Povestitorul*), 34299 (file disparate dintr-o piesă de teatru), 34301 (mss. solicitare legată de plata drepturilor de autor, *Monsieur le directeur*), 34303 (mss. sonetul *Actorul*), 34304 (mss. poezia *Pionierilor*), 34308 (mss. script for radio drama *Prometeu*, 14 aprilie 1967), 34309 (mss. art. *Glorioasa aniversare – 150 de ani de la primul spectacol românesc la Iași*), 34310 (mss. art. *Teatrul românesc*), 34311 (mss. art. *Amintiri despre Caragiale*).

* Comisia Prezidențială privind Dictatura Comunistă din România, *Raport final*, Editura Humanitas, București, 2007.

B. Dicționare

Dicționarul biografic al literaturii române vol. I (A-L), Aurel Sasu, Editura Paralela 45, Pitești, 2006.

Dicționar cronologic. Literatura română, Ion C. Chițimia, Al. Dima (coord.), Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1979.

Dicționarul General al Literaturii Române, vol III (E-K), Academia Română, Editura Univers Enciclopedic, București, 2005.

Dicționarul General al Literaturii Române, (coord.) Eugen Simion, vol. V (M-O), Academia Română, ed. a II-a, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2019.

Dicționar de idei literare, Adrian Marino, Editura Eminescu, București, 1970.

Dicționar de literatură română contemporană, Marian Popa, ediția a II-a, revizuită și adăugită, Editura Albatros, București, 1977.

Dicționar de pseudonime, alonime, anagrame, asteronime, criptonime ale scriitorilor și publiciștilor români, Mihail Straje, Editura Minerva, București, 1973.

Dicționar de scriitori francezi, (coord.) Angela Ion; Valentina Bianchi, Savin Bratu, Ion Brăescu, Editura Polirom, Iași, 2012.

Dicționar de teatru, Patrice Pavis, traducere din limba franceză de Nicoleta Popa Blanariu și Florinela Floria, Editura Fides, Iași, 2012.

Dicționar de teorie critică, David Macey, traducere Dan Flonta, Sorana Corneanu, Sorin Gherguț, Editura Comunicare.ro, București, 2008.

Dicționarul scriitorilor români, vol. II, coord. Mircea Zăciu, Marian Papahagi și Aurel Sasu, Editura Fundației Culturale Române, București, 1998.

Presa românească de la începuturi până în prezent. Dicționar cronologic 1790-2007, I. Hangiu, Editura Comunicare.ro, București, 2008.

C. Volume

ADAMESCU, Gh, *Istoria literaturii române*, Editura librăriei Leon Alcalay, ediția a II-a, București, 1920.

ANDERSON, Benedict, *Comunități imaginate. Reflecții asupra originii și răspândirii naționalismului*, traducere de Roxana Oltean și Ioana Potrache, Editura Integral, București, 2000.

ANDREESCU, Gabriel, *Cărturari, opozanți și documente. Manipularea Arhivei Securității*, Editura Polirom, Iași, 2013.

ANDREESCU, Gabriel, *Existența prin cultură. Represiune, colaboraționism și rezistență intelectuală sub regimul comunist*, Editura Polirom, Iași, 2015.

ANGELESCU, Silviu, *Portretul literar*, Editura Univers, București, 1985.

ANGHELESCU, Mircea, *Lâna de aur. Călătorii și călătoriile în literatura română*, Editura Cartea Românească, București, 2015.

ARISTOTEL, *Etica Nicomahică*, traducere, studiu introductiv, comentarii și index de Stella Petecel, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1988.

ARISTOTEL, *Poetica*, traducere de acad. prof. C. Balmuș, Editura Științifică, București, 1957.

ASSMANN, Aleida, *Cultural Memory Studies. International and Interdisciplinary Handbook*, Walter de Gruyter, New York, 2008.

ASSMANN, Jan, *Memoria culturală. Scriere, amintire și identitate politică în marile culturi antice*, traducere de Octavian Nicolae, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2013.

AUSTIN, John L., *Cum să faci lucruri cu vorbe*, traducere Sorana Corneanu, prefață Vlad Alexandrescu, Editura Paralela 45, Pitești, 2002.

BAHTIN, Mikhail, *Probleme de literatură și estetică*, traducere de Nicolae Iliescu, prefață de Marian Vasile, Editura Univers, București, 1982.

BARBU, Eugen, *O istorie polemică și antologică a literaturii române de la origini până în prezent. Poezia română contemporană*, Editura Eminescu, București, 1975.

BARTHES, Roland, *Note despre A. Gide și Jurnalul său*, în *Romanul scriiturii*. Antologie, selecție de texte și traducere de Adriana Babeți și Delia Șepețean-Vasiliu, prefață Adriana Babeți, postfață Delia Șepețean-Vasiliu, Editura Univers, București, 1987.

BARTHES, Roland, *Camera luminoasă. Însemnări despre fotografie*, traducere de Virgil Mleşniță, Editura Idea Design & Print, Cluj-Napoca, 2005.

BARTHES, Roland, *Cum să trăim împreună. Simulări românești ale câtorva spații cotidiene*, Note de curs la Collège de France (1976-1977), text stabilit, adnotat și prezentat de Claude Coste, traducere și postfață de Al. Matei, Editura Univers, București, 2018.

BÂRNA, Vlaicu, *Între Capșa și Corso*, ediția a III-a adăugită, prefață de Z. Ornea, notă asupra ediției de Nicolae Bârna, Editura Polirom, Iași, 2014.

BENJAMIN, Walter, *Iluminări*, Editura Idea Design @Print, Colecția Balkon, traducere de Catrinel Pleșu, notă biografică de Friedrich Podszus, Cluj, 2002.

BERECHET, Mihai, *9 caiete albastre: block-notes*, Editura Muzicală, București, 1983.

BESSARD-BANQUY, Olivier (coord.), *Best sellers, L'industrie du succès*, în „Les Colloques de Cerisy”, sous la direction d'Olivier Bessard-Banquy, Sylvie Ducas et Alexandre Gefen, Éditions Armand Colin, 2021.

BLOOM, Harold, *Canonul occidental. Cărțile și școala epocilor*, ediție revizuită, traducere din limba engleză de Delia Ungureanu, prefață de Mircea Martin, Editura Art, București, 2018.

BOIA, Lucian, *Capcanele istoriei, Elita românească între 1930-1950*, ediția a IV-a, Editura Humanitas, București, 2016.

BORBÉLY, Ștefan, *De la Herakles la Eulenspiegel. Eroicul*, ediția a II-a, Editura Contemporanul, București, 2013.

BOURDIEU, Pierre, *Economia bunurilor simbolice*, traducere și prefață de Mihai Dinu Gheorghiu, Editura Meridiane, București, 1996.

BOURDIEU, Pierre, *Langage et pouvoir symbolique*, Préface de John B. Thomson, Éditions Fáyard, Paris 2001.

BOURDIEU, Pierre, *Regulile artei. Geneza și structura câmpului literar*, traducere din limba franceză de Laura Albușescu și Bogdan Ghiu, prefață de Mircea Martin, Editura Art, București, 2012.

BOUREANU, Radu, *Văzuți în oglinda timpului*, Editura Eminescu, București, 1987.

BOYER, Alain-Michel, *Les paralittératures*, Éditions Armand Colin, Paris, 2008.

BRAGA, Mircea, *Destinul unor structuri literare*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1979.

BRĂDĂȚEANU, Virgil, *Comedia în dramaturgia românească*, Editura Minerva, București, 1970.

BRĂDĂȚEANU, Virgil, *Drama istorică națională (perioada clasică)*, Editura pentru Literatură, București, 1966.

BRĂDĂȚEANU, Virgil, *Viziune și univers în noua dramaturgie românească*, Editura Cartea Românească, București, 1977.

BROOK, Peter, *Punct și de la capăt*, traducere din limba engleză de Dana Ionescu, Editura Nemira, București, 2018.

BROOK, Peter, *Spațiul gol*, traducere din limba engleză de Monica Andronescu, prefață de Andrei Șerban, Editura Nemira, București, 2014.

BROOKS, Peter, *The Melodramatic imagination. Balzac, Henry James, Melodrama & the Mode of Excess*, Yale University Press, New Haven & London, 1976.

BUZILĂ, Boris, *Mărturii în amurg*, Editura Dacia, Cluj, 1974.

CARACOSTEA, Dumitru, *Poezia tradițională română*, vol. II, ediție critică de D. Șandru, prefață de Ovidiu Bârlea, Editura pentru Literatură, București, 1969.

CASANOVA, Pascale, *Republica Mondială a Literelor*, traducere de Cristina Bîzu, Editura Art, București, 2016.

CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, Fundația Regală pentru Literatură și Artă, București, 1941.

CĂLINESCU, G., *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Minerva, București, 1982.

CĂLINESCU, Matei, *A citi, a reciti. Către o poetică a (re)lecturii*, traducere din engleză de Virgil Stanciu, Editura Humanitas, București, 2017.

CĂLINESCU, Matei, *Cinci fețe ale modernității. Modernism, avangardă, decadență, kitsch, postmodernism*, traducere de Tatiana Pătrulescu și Radu Țurcanu, postfață de Mircea Martin, Editura Univers, București, 1995.

CĂLINESCU, Matei, Ion Vianu, *Amintiri în dialog. Memorii*, Humanitas, București, 2016.

CÂNDROVEANU, Hristu, *Literatura română pentru copii. Scriitori contemporani*, Editura Albastros, București, 1988.

CERNAT, Paul, *Modernismul retro în romanul românesc interbelic*, Editura ART, București, 2009.

CERNĂUȚI-GORODEȚCHI, Mihaela, *Literatura pentru copii. Sinteză critică*, Editura Universitas XXI, Iași, 2008.

CERNĂUȚI-GORODEȚCHI, Mihaela, *Poetica basmului modern*, ediția a II-a (revăzută), prefață de Dumitru Irimia, Editura Universitas XXI, Iași, 2002.

CHINDRIȘ, Ioan, *Figuri de cărturari*, Editura Albatros, București, 1987.

CIOCULESCU, Șerban, *Amintiri*, Editura Eminescu, București, 1975.

CIOPRAGA, Constantin *Literatura română între 1900 și 1918*, Editura Junimea, Iași, 1970.

CIORĂNESCU, Alexandru, *Teatrul românesc în versuri și izvoarele lui*, Editura Casa Școalelor, București, 1943.

CITTON, Yves, *Gestes d'humanité. Anthropologie sauvage de nos expériences esthétiques*, , Éditions Armand Colin, Paris, 2012.

COLIN, Vladimir, *Problemele și drumurile basmului cult*, Editura de Stat pentru Literatură și Artă, București, 1955.

COMAN, Mihai (coord.), *Manual de jurnalism*, ediția a III-a, Editura Polirom, Iași, 2009.

COMPAGNON, Antoine, *Demonul teoriei. Literatură și bun simț*, Editura Echinoc, Cluj, 2007.

CONSTANTINESCU, Pompiliu, *Anul literar* [1932], în *Scrieri*, 6, Editura Minerva, București, 1972.

CORNEA, Paul, *Introducere în teoria lecturii*, Polirom, Iași, 1998.

CORNEA, Paul, *Regula jocului. Versantul colectiv al literaturii. Concepte, Convenții, Modele*, Editura Eminescu, București, 1980.

COROBICA, Liliana (editor), *Panorama comunismului în România*, Editura Polirom, Iași, 2020.

COSTIN, G. Jacques, *Exerciții pentru mâna dreaptă*, ediție postumă îngrijită de Geo Șerban și prefațată de Ovid S. Crohmălniceanu, Editura Paralela 45, Pitești, 2002.

CROHMĂLNICEANU, Ov. S., *Amintiri deghezate*, îngrijire și prefață de Ioana Pârvulescu, Editura Humanitas, București, 2012.

CROHMĂLNICEANU Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. II, Editura Minerva, București, 1974.

CROHMĂLNICEANU, Ov. S., *Literatura română între cele două războaie mondiale*, vol. III, *Dramaturgia și critica literară*, Editura Minerva, București, 1975.

CROHMĂLNICEANU, Ov. S., *Literatura română și expresionismul*, Editura Minerva, București, 1978.

DELAVRANCEA, Cella, *Dintr-un secol de viață*, ediție îngrijită, studiu introductiv, note, comentarii, repere istorico-literare, bibliografie de Valeriu Râpeanu, Editura Eminescu, București, 1987.

DRAGU-DIMITRIU, Victoria, *Povești despre statui și fântâni din București*, „Planeta București”, Editura Vremea, București, 2010.

DRĂGAN, Ioana, *Romanul popular în România – literar și paraliterar*, Editura Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2001.

DRIMBA, Ovidiu, *Teatrul de la origini și până azi*, Editura Albatros, București, 1973.

ECO, Umberto, *Lector in fabula*, traducere Marina Spalas, Editura Univers, București, 1991.

ECONOMU, Chiril, *Vechiul Teatru Național și slujitorii săi în amintirile unui actor de origine albaneză*, text îngrijit de Antoaneta Tihi Christescu, prefață de Cristia Maksutovici, Editura Ararat, București, 1999.

ELIADE, Mircea, *Drumul spre centru*, Editura Univers, București, 1990.

ELIADE, Pompiliu, *Influența franceză asupra spiritului public în România. Originile. Studiu asupra stării societății românești în vremea domniilor fanariote*, traducere de Aurelia Creția, prefață și note de Alexandru Duțu, Editura Univers, București, 1982.

ESCARPIT, Robert, *De la sociologia literaturii la teoria comunicării*, traducere de Sanda Chiose Crișan și Constantin Crișan, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1980.

FAIFER, Florin, *Dramaturgi români*, Prefață de Mircea Ghițulescu, Colecția Biblioteca de Istorie Literară, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2009.

FURDUI, Dumitru, *Lumea teatrului românesc*, Editura Orizonturi, București, 2018.

GHIȚULESCU, Mircea, *Istoria dramaturgiei române contemporane*, Editura Albatros, București, 2000.

GLODEANU, Gheorghe, *Poetica romanului interbelic. O tipologie imposibilă*, ediția a II-a revăzută, Editura Ideea Europeană, București, 2007.

GOLDIȘ, Alex, *Critica în tranșee. De la realismul socialist la autonomia esteticului*, Editura Cartea Românească, București, 2011.

GOLDMANN, Lucien, *Pour une sociologie du roman*, Éditions Gallimard, Paris, 1964.

GULEA, Dan, *Domni, tovarăși, camarazi. O evoluție a avangardei române*, Editura Paralela 45, Pitești, 2007.

HALBWACHS, Maurice, *Memoria colectivă*, traducere de Irinel Antoniu, Institutul European, Iași, 2007.

HAMON, Philippe, *Imagerie. Littérature et image au XIXe siècle*, Éditions José Corti, Paris, 2001.

HATIEGAN, Anca, *Dimineața actrițelor*, Editura Polirom, Iași, 2019.

HEINICH, Nathalie, *Être écrivain. Création et identité*, Éditions La Découverte, Paris, 2000.

HRENCIUC, Daniel, *Francmasoneria în România. Contribuții*, Editura Mega, Cluj-Napoca, 2016.

HUBERT, Marie-Claude, *Marile teorii ale teatrului*, traducere de Doina-Nicoleta Mitroiu, Institutul European, Iași, 2011.

IORGA, Nicolae, *Istoria literaturii românești. Introducere sintetică*, vol. I, Editura Minerva, București, 1986.

IRIMIA, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iași, 1999.

JAUSS, Hans Robert, *Experiență estetică și hermeneutică literară*, traducere de Andrei Corbea, Editura Univers, București, 1983.

KOTKIN, Stephen, *Magnetic Mountain. Stalinism as a Civilization*, University of California Press, Berkeley, 1995.

LA ROCHEFOUCAULD, *Maxime și reflecții*, traducere, note și indice analitic de Aurel Tita, prefață de Ion Vicol, Editura Minerva, București, 1972.

LACASSIN, Francis, *Mithologie du roman policier*, Éditions Christian Bourgois, Mesnil-sur-L'Estrée, 1993.

LAERTIOS Diogenes, *Despre viețile și doctrinele filozofilor*, vol. II, traducere din limba greacă de C. I. Balmuș, comentarii de Aram M. Frenkian, prefață și notă biografică de Adelina Piatkowski, ediție îngrijită de Ion Acsan și Adelina Piatkowski, Editura Minerva, București, 1997.

LATOURE, Bruno, *Cercetare asupra modurilor de existență. O antropologie a modernilor*, traducere din limba franceză și note de de Alexandru Matei, postfață de Patrice Maniglier, Editura Tact, Cluj-Napoca, 2015.

LEBLANC, Maurice, *Le Roman Policier et ses personnages*, sous la direction d'Yves Reuter, Presses universitaires de Vincennes (PUV), Saint-Denis, 1989.

LEJEUNE, Philippe, *Pactul autobiografic*, traducere de Irina Margareta Nistor, Editura Univers, București, 2000.

LÉVI-STRAUSS, Claude, *Gândirea sălbatică. Totemismul azi*, traducere de I. Pecher, Editura Științifică, București, 1970.

LINTVELT, Jaap, *Essai de typologie narrative. Le „point de vue”*, Éditions José Corti, Paris, 1981.

LOVINESCU, E., *Critice*, vol. III, Editura Ancora S. Benvenisti, București, 1927.

LOVINESCU, E., *Epiloguri literare*, Colecția (1919-2006) Facsimil, Editura Semne, București, 2006.

LOVINESCU, E., *Istoria literaturii române contemporane. 1900-1937*, Editura Ancora, București, 1928.

LOVINESCU, E., *Istoria literaturii române contemporane*, vol. III, Editura Ancora S. Benvenisti, București, 1927.

LOVINESCU, E., *Memorii. 1900-1916*, Editura Cugetarea, București, 1930.

LOVINESCU, E., *Scrieri*, vol. VI, Editura Minerva, București, 1975.

MACÉ, Marielle, *Styles. Critique de nos formes de vie*, Éditions Gallimard, Paris, 2016.

MACREA-TOMA, Ioana, *Privilighenția. Instituții literare în comunismul românesc*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2009.

MALIȚA, Liviu, *Literatura eretică. Texte cenzurate politic între 1949 și 1977*, Editura Cartea Românească, București, 2016.

MANOLESCU, Ion, *Benzile desenate și canonul postmodern*, Editura Cartea Românească, București, 2011.

MANOLESCU, Nicolae, *Istoria critică a literaturii române. 5 secole de literatură*, Editura Paralela 45, Pitești, 2008.

MANOLESCU, Nicolae, *Arca lui Noe*, Editura Gramar, București, 2007.

MARIAN, Simeon Florea, *Înmormântarea la români. Studiu etnografic*, ediție îngrijită, introducere, bibliografie, glosar de Iordan Datcu, ediția a II-a, Editura Saeculum Vizual, București, 2008.

MARINO, Adrian, *Biografia ideii de literatură*, vol. V, Secolul 20, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2006.

MARQUÈS-RIVIÈRE, Jean, *Ritualurile secrete ale Francmasoneriei: după arhivele Marelui Orient și ale Marii Loji a Franței*, traducere de Ilie Iliescu, prefață și note de specialitate de Vasile Zecheru, Editura Herald, București, 2021.

MASSOFF, Ioan, *Între viață și teatru. Portrete, mărturii, profiluri*, Editura Minerva, București, 1985.

MASSOFF, Ioan, *Teatrul românesc. Privire istorică*, vol. IV, Editura Minerva, București, 1972.

MAVRODIN, Irina, *Autoscopii, autoficțiuni sau Câmpul cu maci. Eseuri*, Editura Scrisul Românesc, Craiova, 2013.

MEIZOZ, Jérôme, *Postures littéraires. Mises en scène modernes de l'auteur*, Éditions Slatkine, Genève, 2007.

MESCHONNIC, H, *Critique du rythme, Anthropologie historique du langage*, Éditions Verdier, Lagrasse, 1982.

MICU, Dumitru, *Istoria literaturii române, (1900-1918)*, vol. II, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1965.

MICU, Dumitru, *Început de secol (1906-1916). Scriitori și curente*, Editura Minerva, București, 1970.

MICU, Dumitru, *Scurtă istorie a literaturii române*, vol. I, *De la începuturi până la primul război mondial*, Editura Iriana, București, 1994.

MIHALACHE, Andi, Silvia Marin-Barutcieff (coordonatori), *De la fictiv la real. Imaginea, imaginarul, imagologia*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2010.

MIHALACHE, Andi, *Țimpul, obiectul, povestirea. Decoruri interioare în literatura autobiografică*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 2017.

MIHALACHE, Andi, *Trecutul ca text: idei, tendințe, controverse*, Editura Universității „Alexandru Ioan Cuza”, Iași, 2017.

MITCHIEVICI, Angelo, *Decadență și decadentism în contextul modernității românești și europene* (sfârșitul secolului al XIX-lea, prima jumătate a secolului XX), Editura Curtea Veche Publishing, București, 2011.

MODOLA, Doina, *Dramaturgia românească între 1900-1918*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1983.

MOHANU, Constantin, *Victor Eftimiu, Monografie*, Cuvânt înainte de Gelcu Maksutovici, Editura Ararat, București, 1999.

MOLINIÉ, Georges et Viala, Alain, *Approches de la réception, Sémiostylistique et sociopoétique de Le Clézio*, Presses universitaires de France (PUF), Paris, 1993.

NEGOIȚESCU, Ion, *Istoria literaturii române, (1800-1945)*, [vol.1], ediția a II-a, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2002.

NEGRICI, Eugen, *Expresivitate involuntară*, Editura Cartea Românească, București, 1977.

NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism*, PRO Foudation House, București, 2002.

NEGRICI, Eugen, *Literatura română sub comunism*, ed. a III-a revăzută și adăugită, Polirom, Iași, 2019.

NIÈRES-CHEVREL, Isabel, *Introduction à la littérature de jeunesse*, Éditions Didier Jeunesse, Paris, 2009.

PANTAZESCU, Dan C., Streinul, Mircea, *Istoria literaturii române. Îndrumător pentru tineret*, Editura Podeanu, București, 1941.

PARASCHIVESCU, Miron Radu, *Jurnalul unui cobai*, Editura Dacia, Cluj, 1944.

PATRAȘ, Antonio, *Critică și biografie. Istoria literaturii ca album de familie*, Editura Timpul, Iași, 2019.

PATRAȘ, Antonio, *Ibrăileanu. Către o teorie a personalității. Eseu despre literatura criticilor* vol. I, Editura Cartea Românească, București, 2007.

PATRAȘ, Antonio, *Scriitorul și umbra sa. Geneza formei în literatura lui E. Lovinescu*, vol. I, prefață de Adrian Tudurachi, Editura Institutul European, Iași, 2013.

PATRAȘ, Antonio, *Scriitorul și umbra sa. Geneza formei în literatura lui E. Lovinescu*, vol. II, postfață de Doris Mironescu, Editura Institutul European, Iași, 2013.

PATRAȘ, Roxana, „Iancu Jianu, haiducul național”, prefață la N. D. Popescu, *Iancu Jianu, căpitan de haiduci*, Editura Cartea Românească Educațional, Iași, 2019.

PAVEL, Amelia, *Expresionismul și premisele sale*, Editura Meridiane, București, 1978.

PAVEL, Laura, *Personaje ale teoriei, ființe ale ficțiunii. Eseuri*, Editura Institutul European, Iași, 2021.

PERPESSICIUS, *Sonetele lui Victor Eftimiu*, în vol. „Alte mențiuni de istoriografie literară și folclor. 1957-1960”, Editura pentru Literatură, București, 1961.

PETRESCU, Camil, *Modalitatea estetică a teatrului*, Editura Enciclopedică Română, București, 1971.

PETRESCU, Lăcrămioara, *Scena romanului*, Editura Junimea, Iași, 2005.

PILLAT, Dinu, *Romanul de senzație în literatura română din a doua jumătate a secolului al XIX-lea*, București, Editura Imprimeria Talazul, 1947.

PIRU, Al., *Istoria literaturii române*, Editura Grai și suflet - Cultura Națională, București, 1994.

PIRU, Al., *Marginalia*, Editura Eminescu, București, 1980.

PIRU, Al., *Panorama deceniului literar românesc (1940-1950)*, Editura pentru Literatură, București, 1968.

POPA, Marian, *Istoria literaturii române de azi pe mâine*, vol. I, Editura Semne, București, 2009.

POPA, Mircea, Tașcu, Valentin, *Istoria presei literare românești din Transilvania de la începuturi până în 1918*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.

POULHAN, Jean, *L'Expérience du proverbe*, préface de Jean-Yves Pouilloux, Éditions L'Échoppe, Paris, 1993.

PREDA, Cristian, *Robul succesului. Viața politică a lui Victor Eftimiu sub șase constituții*, Editura Humanitas, București, 2022.

PRINCE, Nathalie, *La littérature de jeunesse. Pour une théorie littéraire*, Éditions Armand Colin, Paris, 2010.

PROPP, Vladimir, *Morfologia basmului*, Editura Univers, București, 1970.

PROPP, Vladimir, *Rădăcinile istorice ale basmului fantastic*, Editura Univers, 1973.

PROTOPOPESCU, Alexandru, *Romanul psihologic românesc*, ediția a III-a, cu o postfață de Vasile Andru, Editura Paralela 45, Pitești, 2002.

- RALEA, Mihai, *Explicarea omului*, Editura Minerva, București, 1996.
- RĂDULESCU-MOTRU C., *Timp și Destin*, Fundația pentru Literatură și Artă „Regele Carol II”, București, 1940.
- REBREANU, Liviu, *Amândoi*, prefață de Mircea Coloșenco, fișă biobibliografică și referințe critice de Lucian Pricop, Editura Liviu Rebreanu, București, 2018.
- REBREANU, Vasile, Scorobete, Miron, *Cu microfonul dincoace și dincolo de Styx*, vol. I, Dacia, Cluj-Napoca, 1979.
- RODRIGUEZ, Jeanette, Ted Fortier, *Cultural Memory. Resistance, Faith, and Identity*, University of Texas Press, Austin, 2007.
- ROSETTI, Al., *Călătorii și portrete*, Editura Sport-Turism, București, 1977.
- ROTARU, Ion, *O istorie a literaturii române*, vol. II, Editura Minerva, București, 1972.
- ROUVILLOIS, Frédéric, *O istorie a bestsellerului*, traducere din franceză de Emanoil Marcu, Editura Humanitas, București, 2011.
- RUNCAN, Miruna, *Teatru în diorame. Discursul criticii teatrale în comunism*, vol. I, *Fluctuantul dezgheț: 1956-1964*, Editura Tracus Arte, București, 2019.
- SAID, Edward W., *Orientalism. Concepțiile occidentale despre Orient*, traducere din limba engleză de Doina Lică și Ana Andreescu, Editura Art, București, 2018.
- SASU, Aurel, Vartic, Mariana, *Dramaturgia românească în interviuri. O istorie autobiografică*, vol. II, antologie, text îngrijit, sinteze bibliografice și indici de autori, Editura Minerva, București, 1995.
- SASU, Aurel, Vartic, Mariana, *Romanul românesc în interviuri. O istorie autobiografică*, antologie, sinteze bibliografice și indici de autori, vol. I, Editura Minerva, București, 1985.
- SCARLAT, Mircea, *Istoria poeziei românești*, vol. II, Editura Minerva, București, 1984.
- SEBASTIAN, Mihail, *Jurnal 1935-1944*, text îngrijit de Gabriela Omăt, prefață și note de Leon Volovici, traducere de Alina Skultéty, Editura Humanitas, București, 2021.
- SELEJAN, Ana, *Trădarea intelectualilor. Reeducare și prigoană*, ediția a II-a adăugită cu indice de nume și o prefață a autoarei, Editura Cartea Românească, București, 2005.
- SELEJAN, Ana, *Literatura în totalitarism. 1949-1951. Întemeietori și capodopere*, ediția a II-a, adăugită cu trei texte ale autoarei, Cartea Românească, București, 2007.
- SILVESTRU, Valentin, *Antologia piesei românești într-un act*, vol. II, secolul XX- partea I-a (1900-1944), Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1980.

- SIMION, Eugen, *Genurile biograficului*, vol. I, Editura Tracus Arte, București, 2018.
- SIMION, Eugen, *Întoarcerea autorului. Eseuri despre relația creator-operă*, ediția a V-a, postfață de Andrei Terian, Editura Tracus Arte, București, 2019.
- SONTAG, Susan, *Împotriva interpretării*, traducere de Mircea Ivănescu, București, Editura Univers, 2000.
- SONTAG, Susan, *Despre fotografie*, traducere Delia Zahareanu, Editura Vellant, București, 2018.
- THALER, Danielle, Jean-Bart, Alain, *Les enjeux du roman pour adolescents: roman historique, roman-miroir, roman d'aventures*, Éditions L'Harmattan, Paris, 2002.
- TODOROV, Tzevan, *Typologie du roman policier, Poétique de la prose*, Éditions du Seuil, Paris, 1971.
- TOMOZEI, Gheorghe, *Manuscrisele de la Marea Neagră*, Editura Cartea Românească, 1981.
- TORTEL, Jean, *Qu'est-ce que la paralittérature?*, în *Entretiens sur la paralittérature*, Centre Culturel de Cerisy-la-Salle, sous la direction de Noël Arnaud, Francis Lacassin et Jean Tortel, Éditions Plon, Cérisy-la-Salle, Paris, 1970.
- TUDURACHI, Ligia, *Cuvintele careucid. Memorie literară în romanele lui E. Lovinescu*, prefață de Ioana Bot, Editura Limes, Cluj-Napoca, 2010.
- TUDURACHI, Ligia, *Grup Sburător. Trăitul și scrisul împreună în cenaclul lui E. Lovinescu*, Editura Universității de Vest, Timișoara, 2019.
- ȚEPOSU, Radu G., *Viața și opiniile personajelor*, Editura Cartea Românească, București, 1983.
- VALERIAN, I., *Cu scriitorii prin veac*, Editura pentru Literatură, București, 1967.
- VĂȚULESCU, Cristina, *Cultură și poliție secretă în comunism*, traducere de Cornelia Marinescu, Editura Polirom, Iași, 2017.
- VERDERY, Katherine, *Compromis și rezistență. Cultura sub Ceaușescu*, Editura Humanitas, București, 1994.
- VERDERY, Katherine, *My life as a spy. Investigations in a secret police file*, Duke University Press, Durham and London, 2018.
- VIANU, Tudor, *Mitul prometeic în literatura română*, în *Opere* vol. XI, Editura Minerva, București, 1983.
- VLAD, Ion, *Aventura formelor. Geneza și metamorfoza „genurilor”*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1996.

VOICA, Adrian, *Etape în afirmarea sonetului românesc*, Editura Universității „Al. I. Cuza”, Iași, 1996.

VOLOVICI, Leon, *Apariția scriitorului în cultura română*, ediția a II-a, revizuită, Editura Curtea Veche Publishing, București, 2004.

ZAMFIRESCU, Vasile Dem., *În căutarea sinelui. De la filosofie la psihanaliză în comunism*, ediția a III-a, revizuită și adăugită, Editura Trei, București, 2014.

ZAMFIRESCU, Ion, *Drama istorică universală și națională*, Editura Eminescu, București, 1981.

ZAMFIRESCU, Ion, *Istoria universală a teatrului*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1969.

ZECA, Daniela, *Melonul domnului comisar. Repere într-o nouă poetică a romanului polițist clasic*, Editura Curtea Veche, București, 2005.

ZELETIN, C. D., *Scrieri 2*, Editura Spandugino, București, 2012.

* *Konstandin și Doruntina*, în *Legende și povești albaneze*, traduse și adaptate în limba română de Marius Dobrescu, ilustrații de Nicușor Petrescu, Editura Asdreni, Craiova, 2018.

D. Articole

* „Le Figaro”, nr. 184, 3 iulie 1937.

* „Monitorul Oficial”, nr. 52, 1 august 1930; nr. 5, 26 noiembrie 1932; nr. 7, 30 noiembrie 1932; nr. 19, 23 decembrie 1932; partea IB, nr. 186 din 13 august 1948.

* „Rampa”, *Consiliul de Administrație al Naționalului constată oficial că d. Victor Eftimiu cauzează ruina teatrului*, anul XV, nr. 3688, 13 mai 1930; *Legea lui Eftimiu*, anul XV, nr. 3689, 14 mai 1930.

* „Rampa cinematografică”, interviu pentru primul număr din suplimentul „Rampei”, 11 ianuarie 1916.

* „Rampa nouă ilustrată”, rubrica „Ecouri” nr. 38, 10 octombrie 1915; interviul *Berlinul în timp de război*, nr. 88, 4 decembrie 1915.

* „Sburătorul”, *Ultimele noutăți*, anul II, nr. 2, 1920.

* „Universul”, *Adeziunea membrilor Societății scriitorilor români*, în anul 56, nr. 4, 6 ianuarie 1939.

- A. [ALECSANDRESCU-DORNA], *Cronică teatrală*, în „Universul”, anul XXIX, nr. 33, 4 februarie 1911.
- ALECSANDRESCU-DORNA, *Săptămâna teatrală*, în „Universul”, anul XXIX, nr. 36, 7 februarie 1911.
- ANGENOT, M., *Qu'est-ce que la paralittérature ?*, în „Études littéraires”, volume 7, numéro 1, avril 1974.
- [ARGHEZI, Tudor], *Cum e judecat d. Victor Eftimiu și „Meșterul Manole” al său*, în „Cuvântul”, anul II, nr. 288, 21 octombrie 1925.
- AXINTE, Șerban, *Scrierile memorialistice ale lui Victor Eftimiu (II)*, în „Convorbiri literare”, anul CXLIX, nr. 4 (232), aprilie 2015.
- BALACI, Alexandru, *Întâlniri cu Victor Eftimiu*, în „Albanica”. Revistă Științifică și de Cultură a Asociației Liga Albanezilor din România, nr. 2, primăvară 2019.
- BOURDIEU, Pierre, *Le champ littéraire*, în „Actes de la Recherche en Sciences Sociales”, nr. 89, 1991.
- BRATOLOVEANU, Liviu, *Victor Eftimiu la Național*, în „Fapta”, anul II, nr. 80, 16 septembrie 1944.
- BUSUIOCEANU, Al., *Dări de seamă. Victor Eftimiu-Corabia cu pitici*. „Luceafărul”, nr. 22, 1919.
- BUZILĂ, Boris, *Interviu cu Victor Eftimiu*, în „Magazin”, anul XV, nr. 722, 7 august 1971.
- CARANDINO, N., *Cai de sub cristal*, în „Viața românească”, nr. 4, 1982.
- CARANDINO, N., *Dialog cu Victor Eftimiu și monolog tot despre el*, în „Astra”, anul VII, nr.11 (78), 11 noiembrie 1972.
- CĂLINESCU, G., *Victor Eftimiu*, în „Contemporanul”, nr. 4 (902), 24 ianuarie 1964.
- CĂLUGĂRU, Ion, *Este prielnică orice epocă creațiunii de artă?*, în „Revista literară”, anul III, nr. 32, 21 septembrie 1947.
- CONSTANTINESCU, N., *Cu d. Eftimiu despre el și despre alții*, în „Rampa”, anul XIV, nr. 3490, 9 septembrie 1929.
- CONSTANTINESCU, Pompiliu, *Victor Eftimiu – „Dragomirna” (roman)*, Editura Națională Ciornei, în „Vremea”, în rubrica „Cronica literară”, anul III, nr. 142, 2 noiembrie 1930.
- DENIS, Benoît, *La consécration- quelques notes introductives*, în „COntEXTES”, „Revue de la sociologie de la littérature”, nr. 7, 2010.

DENIS Saint-Amand et David Vrydaghs (dir.), *La posture. Genèse, usage et limites d'un concept*, în „COntEXTES”, „Revue de la sociologie de la littérature”, nr. 8, janvier 2011.

DENSUSIANU, Ovid, *V. Eftimiu. „Poemele singurății”*, în „Vieța nouă”, anul VIII, nr. 7, 16 mai 1912.

DENSUSIANU, Ovid, în „Vieța nouă”, anul XI, nr. 5, iulie 1915.

DENSUSIANU, Ovid, *Victor Eftimiu, „Candele stinse”* („Mișcarea intelectuală”), în „Vieța nouă”, anul XI, nr. 5, 1 iulie 1915.

DIAMANTEȘCU, Sanda, *Victor Eftimiu*, în „Luceafărul”, nr. 11 (1401), 18 martie 1989.

DINU, Titu, *Cronică*, în „Vieța nouă”, anul XI, nr. 2, aprilie 1915.

DRAGOMIREȘCU, Mihail, *Notă* în „Convorbiri critice”, 1 martie 1907.

FRODA, Scarlat, *Cronică dramatică*, în „Rampa”, anul VIII, nr. 2393, 17 octombrie 1925.

FRODA, Scarlat, *Directori politici la Teatrele Naționale*, în „Rampa”, anul XII, nr. 2972, 18 decembrie 1927.

[GOLIGER, Silviu] Silviu George, „Dimineața”, anul XXVIII, nr. 9107, 5 mai 1932.

HASNAȘ, Spiru C. „Candele stinse”. *Poezii de Victor Eftimiu, Schiță de psiho-sociologie literară*, în „Flacăra”, anul IV, nr. 34, 6 iunie 1915.

IORGA, N., *Doi poeți (Șt. O. Iosif și Victor Eftimiu)*, în „Neamul românesc literar”, anul V, nr. 25-26, 7 iulie 1912.

LOVINESCU, E., *Cronică dramatică*, în „Flacăra”, anul IV, nr. 23, 21 martie 1915.

LOVINESCU, E., *Scrisorile persane*, în „Flacăra”, nr. 16-20, 31 ianuarie-28 februarie 1915.

LOVINESCU, E., *Un nou cetățean român: Victor Eftimiu*, în „Sburătorul”, anul II, nr. 15, 21 iulie 1920.

MACEDONSKI, Alexandru, *Epoca de intermezzo*, în „Dreptatea”, anul III, 4 martie 1914.

MANOLEȘCU, Nicolae. 1997. *Literatura pentru copii*, în „România literară”, 25 iunie-1 iulie, 1997.

MANU, Emil, *Un trubadur neoclasic*, în „Contemporanul”, nr. 7 (2204), 10 februarie 1989.

MIHĂILEȘCU, G., *Născut în altă limbă, V. Eftimiu a dat strălucire armoniilor limbii române*, în „Literaturul” nr. 5, 1992.

NENIȘOR, Gh., „*Ferestrele albastre*” de Victor Eftimiu, la Teatrul Regina, în rubrica „Viața teatrală”, în „Adevărul literar și artistic”, seria III, anul XVIII, nr. 906, 17 aprilie 1938.

NENIȘOR, Gh., „*Povestea lui Don Juan*” de Victor Eftimiu la Teatrul Național, în rubrica „Viața teatrală”, în „Adevărul literar și artistic”, anul XVIII, nr. 909, 1938.

NENIȘOR, Gh., *Scăderea literaturii dramatice naționale*, în „Adevărul literar și artistic”, anul XVIII, nr. 891, seria III, 1938.

ORNEA, Z., *Din memorialistica lui Eftimiu*, în „România literară”, anul XXX, nr. 35, 3-9 septembrie 1997.

ORNEA, Z., *Evocările lui Victor Eftimiu*, în „România literară”, anul XXVIII, nr. 20, 31 mai-6 iunie 1995.

PETRESCU, Camil, *Regia*, în „Rampa”, anul VIII, nr. 2112, 8 noiembrie 1924.

POPESCU, Radu, *Înșir-te, mărgărite de Victor Eftimiu*, în „România Liberă”, 1958, 13 iunie; postfață în *Teatru*, vol. II, Editura pentru Literatură, București, 1962.

POPESCU, Stelian, *Țăranul român*, în „Universul”, anul XXXIV, nr. 303, 1 (14) noiembrie 1916.

POPOVICI, Alexandru, *Interviu. Cu Victor Eftimiu despre el și despre alții*, în „Teatrul”, nr. 3, anul IX, martie 1964.

RĂUTU, Leonte, *Dezvoltarea literaturii în Republica Populară Română*, în „Scânteia”, 21 februarie 1954.

RÂPEANU, Valeriu, *Între Caragiale și Alecsandri*, în „Teatrul”, nr. 1, ianuarie 1973.

RÂPEANU, Valeriu, *Mărite Aldeo, îți mai aduci aminte?*, în „România literară”, anul XII, nr. 5, 1 februarie 1979.

REBREANU, Liviu, *Victor Eftimiu, „Înșir-te mărgărite”*, în „Sburătorul”, anul I, nr. 28, 25 octombrie 1919.

REBREANU, Liviu, *Noul director general al teatrelor*, în „Sburătorul”, anul II, nr.14, 14 august 1920.

STAHL, Henriette Y., *Victor Eftimiu – Dragomirna*, Editura Națională Ciornei, 1930, în „Facla”, anul XI, nr. 570, 19 decembrie 1932.

ȘEICARU, Pamfil, *În loc de cronică dramatică. Nerușinarea de la Teatrul Național: „Meșterul Manole” de V. Eftimiu*, în „Cuvântul”, anul II, nr. 286, 18 octombrie, 1925.

ȘERBAN, Geo, *Amintirile și amintirea lui Victor Eftimiu*, în „Luceafărul”, nr. 31 (330), 10 septembrie 1997.

TEODOREANU, Alexandru O., *În loc de cronica dramatică „Don Juan”*, în revista „Gândirea”, anul II, nr. 7, duminică, 5 noiembrie 1922.

TIMUȘ, V., *Cronica dramatică*, în „Rampa”, anul XIV, nr. 3563, 5 decembrie 1929.

ULICI, Laurențiu, *Cu Victor Eftimiu la optzeci de ani*, în „Contemporanul”, nr. 4 (1163), 24 ianuarie 1969.

ULYSSE, *Scadența*, în „Ecoul”, anul II, nr. 13, 3 ianuarie 1944, la rubrica „Catalog”.

VINEA, I., *Victor Eftimiu, „Corabia cu pitici” (Alcalay)*, în „Adevărul”, anul XXXIII, nr. 11011, 18 ianuarie 1920.

V.S., *Victor Eftimiu – „Principesa Moruzof”*, Editura Ancora, în „Mișcarea literară”, anul II, nr. 29, 30 mai 1925.

V., *Victor Eftimiu – „Principesa Moruzof”*, în „Lupta”, anul IV, nr. 1061, 24 iunie 1925.

E. Surse online

Eugen Simion – *Victor Eftimiu, un personaj interesant în viața literară și a societății românești, un sonetist notabil*, în AGERPRES, <http://xml.agerpres.ro/cultura/2019/01/23> – accesat august 2019.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Victor_Eftimiu - accesat septembrie 2019.

[Ilustri Franc-Masoni Romani \(tratatuldeistorieamasoneriei.ro\)](http://www.tratatuldeistorieamasoneriei.ro) – accesat septembrie 2019.

Andrei, Monica, Ziarul „Metropolis. Cotidian cultural”, 21 mai 2014,

[www.ziarulmetropolis.ro/omul-care-a-vazut-moartea-o-comedie-buna-la-teatrul...-](http://www.ziarulmetropolis.ro/omul-care-a-vazut-moartea-o-comedie-buna-la-teatrul...) accesat iunie 2020.

[Scriitorul Victor Eftimiu, omagiat la 130 de ani de la naștere - Asociația Liga Albanezilor din România \(alar.ro\)](http://www.alar.ro) – accesat septembrie 2020.

[http://contextes.revues.org/4692-](http://contextes.revues.org/4692) accesat iunie 2021.

Figures, ethos et posture de l'auteur au fil des siècles, Lausanne, Colloque de l'Université de Lausanne des 20 et 21 juin 2013 - [http://www.unil.ch/fdi/page88711.html-](http://www.unil.ch/fdi/page88711.html) accesat iunie 2021.

George Preda, „701 Sonete” by Victor Eftimiu, East Texas State University, Brooks Abroad, vol. 42, nr. 1 (winter, 1968); published by Boards of Regents of the University of Oklahoma, <http://www.jstor.org/stable/4012215> – accesat iulie 2021.

<http://cineliteratura.ro/video/ion-pas-vorbind-despre-victor-eftimiu/> - accesat ianuarie 2022.

alar.ro/2019/04/23/un-love-story-interbelic-agepsina-macri-si-victor-eftimiu/ - accesat februarie 2022.

https://teatru.fandom.com/ro/wiki/Mielul_turbat#Teatru_radiofonic - accesat februarie 2022.

ro.m.wikipedia.org/wiki/Veronica_Porumbacu - accesat februarie 2022.

ro.wikipedia.org/wiki/Knut_Hamsun - accesat februarie 2022.

C.D Zeletin, *Amintirea lui Victor Eftimiu*, în „Acolada”, nr.7-8, iulie-august 2010, www.editurapleiade.ro. - accesat februarie 2022.

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ion_Gheorghe_Duca - accesat februarie 2022.

http://www.agonia.ro/index.php/author/0031317/Jacques_G._Costin - accesat februarie 2022.

ro.m.wikipedia.org/wiki/Iosif_Vissarionovici_Stalin - accesat februarie 2022.

moldova.europalibera.org/a/autobiografia-lui-ivan-denes-william-totok/28800567.html - accesat februarie 2022.

Morar, Olga, *Literatura pentru copii - o literatură specială?* în biblioRev, Biblioteca Centrală Universitară „Lucian Blaga”, Cluj-Napoca,

<https://www.bcuccluj.ro/bibliorev/arhiva/nr16/carte1.html> - accesat februarie 2022.

Noël-Gaudreault Monique, Le Brun Claire, *La littérature de jeunesse : le lecteur, l'oeuvre, les passeurs et le passage*, în „Revue des sciences de l'éducation”, vol. 39, nr. 1, 2013, <https://doi.org/10.7202/1024531ar> - accesat februarie 2022.

Virton, Emmanuel, 1993, *Littérature de jeunesse à l'école : comme une odeur de soufre* în „Spirale. Revue de recherches en éducation”, nr. 9, https://www.persee.fr/doc/spira_0994-3722_1993_num_9_1_1773 - accesat februarie 2022.

https://fr.wikipedia.org/wiki/Jean-Louis_Heim – accesat martie 2022.

http://en.wikipedia.org/wiki/Nikos_Beloyannis - accesat martie 2022.

[Notice de personne "Eftimiu, Victor \(1889-1972\)" | BnF Catalogue général - Bibliothèque nationale de France](#) – accesat martie 2022.

[1920.-E.-Lovinescu-Lulu.pdf \(revistatransilvania.ro\)](#) – accesat aprilie 2022.

[Antonio Patraș, E. Lovinescu. Pentru reabilitarea modelului melodramatic în literatura modernă \(II\) | Revista Transilvania](#) – accesat iunie 2022

Antonio Patraș, *E. Lovinescu. Pentru reabilitarea modelului melodramatic în literatura modernă*, în „Transilvania”, rubrica „Studii literare”, nr. 8/2012.

[\(PDF\) Genurile romanului românesc \(1901-1932\). O analiză cantitativă | Daiana Gârdan, Andrei Terian, Emanuel Modoc, Cosmin Borza, VARGA DRAGOȘ, Ovio Olaru, and David Morariu - Academia.edu](#)

Terian, Andrei, Teona Farmatu, Cosmin Borza, Dragoș Varga, Alex Văsieș, David Morariu.

„Genurile romanului românesc (1933-1947). Despre analiza cantitativă”. Transilvania, nr. 9 (2021): 43-54. <https://doi.org/10.51391/trva.2021.09.06>. – accesat iunie 2022.

<https://www.huntheater.ro/ro/spectacol/605/oedip/> - accesat iulie 2022.

<https://yorick.ro/silviu-purcărete-oidip-nu-a-fost-gândit-ca-un-spectacol-popular/> - în Yorick.

Revistă săptămânală de teatru, nr. 456, 25 iunie 2014, accesat iulie 2022.

[Camil Ressu / Terasa Oteteleșeanu – iMAGO Romaniae](#) – accesat iulie 2022.